

Světelný kořen

Jam čínský (*Dioscorea batatas*), známý také pod označením „světelný kořen“, je už delší dobu v antroposofickém hnutí, především v oboru biologicko-dynamického zemědělství, významným tématem diskuzí. A to právem, neboť Rudolf Steiner přisoudil této rostlině významnou roli v oblasti výživy, roli potravinu, která by mohla rozhodující měrou ovlivnit vývoj lidstva a Země.

Píše se 17. červen 1924, je ráno po svatodušním pondělí a nedaleko polské Vratislavi v dnešních Kobierzycích (dříve německy Koberwitz) skončil právě zemědělský kurz Rudolfa Steinera. Před tamním zámkem stojí auto, aby odvezlo učitele na nádraží. V tu chvíli však přistupují k Rudolfovi Steinerovi Johanna von Keyserlingk a Günther Wachsmuth, aby mu položili otázku: „Pane doktore, když se podaří, že ošetříme půdu a naše rostliny určené k potravě podle pokynů, které jste nám dal, a tím je znovu oživíme, bude pak takováto produkce představovat v dostatečné míře výživu odpovídající době a duchu?“ „I za nejpříznivějších okolností to dostačovat nebude,“ odpovídá Rudolf Steiner, „mělo by se podařit, aby v Evropě zdomácněla Dioscorea batatas, čímž by se mohly nahradit brambory coby hlavní potravina. Jinak se materialismus překonat nedá.“ „Co je zvláštní na této rostlině a kde roste?“ ptá se ještě Johanna von Keyserlingk. Od Rudolfa Steinera se dovídá: „Tato rostlina je coby jediná schopna ukládat do sebe světelný éter. Ten bude pro lidi také v budoucnu nepostradatelný. Bude stále obtížnější přijímat v dostatečném množství světelný éter prostřednictvím smyslů, proto potřebujeme tuto rostlinu vhodnou k jídlu. Roste v Číně.“)*

Obr. 1 – hlízy světelného kořene

Po této první zmínce Rudolfa Steinera o světelném kořenu následovalo v říjnu 1924 setkání Wolfganga Wachsmutha (bratra Günthera Wachsmutha) s Rudolfem Steinerem v Dornachu. S přesnějšími instrukcemi týkajícími se *Dioscorea batatas* se Wolfgang Wachsmuth vydal na jaře 1925 do Číny a přivezl dva exempláře do Dornachu, kde byly zasazeny. Až do šedesátých let se pak s nimi „pracovalo“. Adalbert von Keyserlingk (syn Johann von Keyserling) vykopal na začátku šedesátých let veškerou kulturu světelného kořene v Dornachu a převezl ji do svého bydliště v Bavorsku. Práci se světelným kořenem převzal nakonec na sklonku osmdesátých let Ralf Rössner, kterému se po sedmi letech přibližování k podstatě světelného kořene podařilo vyvinout pěstební metodu, a to nejen vědeckou, nýbrž především takovou, která zachovává požadovanou kvalitu. Hluboké porozumění světelnému kořenu, ke kterému se Ralf Rössner dopracoval meditativně i zahradnický, mu umožnilo, aby se stal kompetentním poradcem mnohých, kteří by chtěli světelný kořen kultivovat.

Od roku 1996 se pod vedením Ralfa Rössnera pěstuje světelný kořen ve velkém rozsahu. Aby se zachovala jedinečná schopnost světelného kořene – schopnost ukládat světelný éter – je nutné dodržovat při jeho pěstování a zpracování jistá pravidla. V prvé řadě se jedná o principy biologicko-dynamického zemědělství, ale také například o prevenci křížení s ostatními druhy jamů. Z důvodu ochrany spotřebitele, který by měl mít jistotu, že se skutečně jedná o světelný kořen s jeho popsány kvalitami, bylo zapotřebí opatřit světelný kořen ochrannou známkou. Proto nese německé jméno světelného kořene (Lichtwurz) značku ochranné známky: Lichtwurz[®]. Licenční povinnost platí pouze pro pěstitele a zpracovatele, kteří světelný kořen anebo produkty z něj chtějí přivádět na trh, a udělení licence se nepojí s žádnými finančními náklady.

Ochranná známka však slouží také k ochraně pěstitele a zpracovatele. Pěstování světelného kořene v souladu s jeho podstatou je totiž velmi nákladné a pro zpracování, má-li se zachovat požadovaná kvalita, je nutno zajistit nezbytné podmínky. S ohledem na takto se snažícího pěstitele či zpracovatele není přípustné, aby se jakékoliv kořeny jamu, jež jsou co do nákladů zřetelně výhodnější, dovážely například z jižní Francie anebo z Číny a pak se pod označením „světelný kořen“ prodávaly, a to včetně produktů z nich. U ostatních druhů jamu totiž požadovaná jedinečná vlastnost nebyla prokázána. Protože schopnost ukládat světelný éter je běžně téměř nevnímání, popsal Ralf Rössner sedm vnějších znaků, podle kterých lze světelný kořen od ostatních jamů rozlišit:

1. Schopnost uchovávat světelný éter je v podstatě spojena s výraznou tendencí hlízy růst do hloubky. Pokud je světelný kořen kultivován v mateřském humusu, může kořenová hlíza vrůst do hloubek větších než dva metry. (Důsledek takto ztíženého pěstování nás nesmí svádět k tomu, abychom chtěli tuto bytostně podmíněnou vlastnost pěstování utlumit.)
2. Poloha listů na výhoncích je nápadně „živá“: listy mohou růst na výhonku po úsecích proti sobě, střídavě, jednotlivě, v páru či dokonce ve trojici (viz obrázek 2).
3. Listy světelného kořene mají červenofialový okraj.
4. Řezné plochy hlízy musejí být po uschnutí sněhově bílé. (Viděno fyziologicky neprobíhají žádné procesy oxidace.)
5. Tvoří se pouze čistě samčí, anebo čistě samičí rostliny. Schopnost ukládat světelný éter mají výhradně samčí rostliny. (Do důsledku vzato můžeme z tohoto důvodu označovat jako světelný kořen pouze tyto.)
6. Při sklizni praští do očí i necvičeného pozorovatele světelnost hlíz, které jsou mimořádně citlivé, křehké a zranitelné a „ztvrdnou“ teprve v průběhu následujících hodin.
7. Světelný kořen způsobuje i v malinkých dávkách nápadný pocit sytosti. (Co se fyziologie výživy týče nelze na základě měření obsahových látek tento jev vysvětlit.)

Obr. 2 - zřetelná různost polohy listů

Ohledně dalších informací a seminářů týkajících se pěstování a zpracování světelného kořene se můžete obracet na Annu Tinclovou (anna.tinclova@seznam.cz, +420 777 106 171) a Oldřicha Hozmana (www.arc.cz), Na Zájezdu 1945/16, 101 00 Praha 10, popřípadě je možno navštívit německé webové stránky: www.lichtwurzeln.info.

*) Více k tomu v knize Adalberta von Keyserlingk *Erinnerungen an frühe Forschungsarbeiten*, kterou vydalo nakladatelství Verlag der Kooperative Dürnau v Dürnau roku 1993.